

Jánosházi-erdő és Égett-berek
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terv

HUDD20014

Készült a
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából
Pécs
2025

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

7625 Pécs, Tettye tér 9.

Közreműködő szakértők

Dévényi Borbála

Dombi Imre

Dudás György

Glatz Róbert

Dr. Görföl Tamás

Márkus András

Molnár Dániel

Sár József

Varga András

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek	5
1.4.4. Közösségi jelentőségű jelölő fajok.....	6
1.4.5. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok.....	6
1.5. Érintett települések.....	6
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	8
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	8
1.7.2. Településrendezési eszközök	8
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	8
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	9
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	9
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	9
2. Veszélyeztető tényezők	10
3. Kezelési feladatok meghatározása	22
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	22
3.1.1. Fő célkitűzések.....	22
3.1.2. További célok.....	23
3.2. Kezelési javaslatok.....	23
3.2.1. Élőhelyek kezelése	23
KE-1 természetszerű erdők	29
KE-2 Honos fafajú féltermészetes erdők	32
KE-3 Tájidegen és elegyes faállományok.....	37
KE-4 Cserjésedő-erdősülő területek.....	39
KE-5 Vizes élőhelyek.....	41
KE-6 Természetközeli gyepek	44
KE-7 Másodlagos fátlan területek.....	46
KE-8 Egyéb területek	48
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	49
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	50

3.2.4. Kutatás, monitorozás	53
3.2.5. Mellékletek.....	54
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	60
3.3.1. Agrártámogatások	60
3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	60
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	62
3.3.2. Pályázatok	64

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Jánosházi-erdő és Égett-berek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjKTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDD20014
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	619,3
--------------------------------	-------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának (*Standard Data Form*) 2024. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)	C
6440	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei	C
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Pandion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	C
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>)	C
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)	C

*kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípus

1.4.4. Közösségi jelentőségű jelölő fajok

Fajnév	NATURA	Védett
nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	II.	V
szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	II.	V
dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	II. és IV.	V
vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	II. és IV.	V
mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	II. és IV.	V

Védettségi státusz: Natura (Élőhelyvédelmi Irányelv II., IV. vagy V. melléklet); védett (V: védett, FV: fokozottan védett)

1.4.5. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok

Fajnév	NATURA	Védett
harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)	II.	V
hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	II.	V
kerekvállú állásbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>)	II.	V
skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	II. és IV.	V
szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus</i>)	II.	V
vágócsík (<i>Cobitis elongatoides</i>)	II.	V
eurázsiai hód (<i>Castor fiber</i>)	II. és IV.	V
nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)	II. és IV.	FV

Védettségi státusz: Natura (Élőhelyvédelmi Irányelv II., IV. vagy V. melléklet); védett (V: védett, FV: fokozottan védett)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Beleg	Somogy	0,70	0,113	0,039
Nagykorpád	Somogy	139,33	22,498	4,169
Ötvöskónyi	Somogy	285,29	46,067	10,296
Szabás	Somogy	193,97	31,322	10,713
Összesen:		619,30		

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
Közösségi jelentőségű különleges madárvédelmi terület	HUDD10008	Belső-Somogy közösségi jelentőségű madárvédelmi terület	247,838	40	275/2004 (X. 8.) Korm rendelet.
Ökológiai hálózat magterület övezete	MT	-	619,297	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Nem vonatkozik a területre kihirdetett kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről c. jogszabály az Országos Területrendezési Tervről.

Somogy vármegye területrendezési terve: Somogy Vármegyei Önkormányzat Közgyűlésének 11/2023. (II. 14.) önkormányzati rendelete Somogy Vármegye Területrendezési Tervéről.

Beleg

Helyi építési szabályzat: 18/2001./VII.27./ számú rendelet.

Nagykorpád

Helyi építési szabályzat: 7/2000./VII.31./ számú rendelet. Módosítva: 15/2017. (VII.26.) rendelettel.

Ötvöskőnyi

Helyi építési szabályzat: 7/2000./VII.31./ számú rendelet. Módosítva: 12/2018. (X.30.) rendelettel.

Településfejlesztési koncepció (elfogadva az 52/1999. (IX. 14.) sz. kt. határozattal. (A koncepció a jelenlegi módosítási szándékkal ellentétes megállapítást nem tartalmaz.)

Településszerkezeti terv (elfogadva a 38/2000. (VII. 28.) sz. kt. határozattal).

Szabás

Helyi építési szabályzat: 2/2002. (IV. 08.) rendelet. Módosítva: 4/2017. (IV.7.) rendelettel.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A Lábodi erdőtervezési körzet körzeti erdőtervére vonatkozó határozatot a Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatala 2019. március 28-án adta ki SO-04G/ERD/14-17/2019 ügyiratszámmon.

A Nagyatádi erdőtervezési körzet körzeti erdőtervére vonatkozó határozatot a Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatala adta ki SO-04/ERD/770-6/2020 ügyiratszámmon. Érvényessége: 2020.01.01-től 2029.12.31-ig, illetve a következő erdőterv hatályba lépéséig.

1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

Belső-Somogyi Vadgazdálkodási tájgség (405)

A terület a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj Belső-somogyi vadgazdálkodási tájgségéhez (405) tartozik. A tágsabb térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájgségi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető:

<http://www.ova.info.hu/ujvgtajak.html>

A tájgségi vadgazdálkodási terveket a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájgségeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

Vadgazdálkodási üzemtervek érvényességi ideje: 2017-2037

Vadgazdálkodási terület kódszáma	Vadgazdálkodási terület kiterjedése (ha)	Vadászatra jogosult	Vadgazdálkodási üzemterv érvényességi ideje
14-356511-2-4-4	52187,43	Somogyi Erdészeti és Faipari Zrt. Lábod	2017-2037

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A terület halastavaiban haltenyésztés folyik.

Tenyéskód	Tartási hely azonosító	hely	tóegység kiterjedése (ha)	tulajdonforma
9966752	7835917	Ötvöskónyi hrsz: 011; 012	6	magántulajdon
7835917	6590217	Ötvöskónyi hrsz: 022/1	14.49	magántulajdon

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési területre a Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása körében, a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv a Rinya-mente (3-2) tervezési alegység területén helyezkedik el.

Magyarország harmadik vízgyűjtőgazdálkodási tervének közérthető, összefoglaló változata megjelent a Hivatalos Értesítő 2022. évi 23. számában a „Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló” 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozat jóváhagyásával.

Magyarország harmadik vízgyűjtőgazdálkodási terve elérhető a vízügyi honlapon:

<https://vizeink.hu/vizgyujto-gazdalkodasi-terv-2019-2021/vgt3-elfogadott/>

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	M	10	A tájidegen fajokkal történő felújítás az inváziós fajok terjedésével a környező területek degradációjához is vezethet, a védett fajok élőhelyeinek minőségét rontja. Az idegenhonos fajokból álló erdők mind bűvőhely mind vadászterület szempontjából kevésbé megfelelőek a jelölő erdőlakó denevéreknek, madaraknak, és a xilofág rovarvilágnak. Az idegenhonos, jellemzően nemesített fajok nem biztosítanak elegendő szálláshelyet, nem tartanak fenn akkora rovarvilágot, mint őshonos társaik. Érintett fajok és élőhelyek: 91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	L	90	A vágásos erdőgazdálkodás hosszú távú fenntartása az erdők homogenizálódását, az erdők természetestől eltérő fafajösszetételének és szerkezetének kialakulását, illetve a diverzitás csökkenését okozza. A rövid idő alatt elvégzett fokozatos felújítógátás - a tarvágáshoz hasonlóan - az élőhelyek drasztikus átalakulását okozza, a jelölő fajok számára évtizedekre alkalmatlan körülményeket teremt.

				Érintett jelölő fajok és élőhelyek: 91E0 *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnabarinus</i>) kerekvállú állasbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	90	A holt fák eltávolítása főként a xilofág szervezetek számára veszélyes, mivel nem csak élőhelyük tűnik el, de sok esetben az eltávolított holt fában fejlődő lárvák is elpusztulnak. Indokolatlan, esetenként túlzó egészségügyi termelések veszélyeztetik az odúlakó és szaproxilofág jelölő fajok élőhelyeit. A holtfa eltávolítása a területről a természetes ökológiai folyamatokat károsan befolyásolja, sok értékes faj életterét megszünteti, köztük denevér-, madár-, valamint a holtfában fejlődő jelölő rovarfajok esetében. A lábon álló tuskók eltávolítása is kifejezetten káros a szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) egyedfejlődése szempontjából. Az erdőlakó denevérfajok számára a búvóhelyek, illetve az összes erdőben vadászó denevérfajnak a táplálkozás szempontjából fontosak a holtfák. Érintett fajok és élőhelyek: 91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy

				folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnabarinus</i>) kerekvállú állasbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>) nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)
B09	Tarvágás	H	10	Az élőhely teljes átalakulásával jár, melynek során a korábban ott élő fajok számára optimális ökológiai feltételek évtizedekre megszűnnek. A tarvágások elősegítik a természetes élőhelyekre és fajaikra veszélyt jelentő tájidegen inváziós fajok terjedését, ami az állományok alapvető és hosszú távú átalakulását okozhatja. A tarvágások és mesterséges felújítások, illetve a rövid időszak alatt végigvitt, egyenletes bontással járó felújítógátások az erdők szerkezetének és fajösszetételének átalakulásához, az állomány homogenizálódásához, a biodiverzitás csökkenéséhez vezetnek. Az élőhely ilyen hirtelen történő teljes átváltozása a mikroklimatikus viszonyokat évekig megváltoztatja, mely az érzékeny fajok megritkulását, esetleges teljes eltűnését eredményezheti. A fákkal, bokrokkal és az aljnövényzet egyes fajaival szoros szimbiózisban élő gombafajok is eltűnhetnek, melyek egyes fák, bokrok és lágyszárúak fejlődéséhez nélkülözhetetlenek, így a később erre a területre telepített erdők már nem tudnak olyan hatékonyan fejlődni. Érintett fajok és élőhelyek: 91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>)

				91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnabarinus</i>) kerekvállú állasbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>) hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)
B16	Faanyag szállítása	M	20	A felázott talajon való szállítás és közlekedés károsítja az erdei aljnövényzetet és a gyepet. Érintett fajok és élőhelyek: 91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmus minor</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek vöröshasú unka (<i>Bombina orientalis</i>)
B20	Növényvédő szerek erdészeti használata	M	10	A vegyszerek természeti környezetbe jutása degradációt okoz, hozzájárul az érzékeny fajok eltűnéséhez. A biocid termékek, hormonok, kemikáliák veszélyeztetik a xilofág, szaproxilofág rovarfajok különböző fejlődési alakjait, melyek a lárvákra és az imágókra is hatnak. A biocid termékek a fent említett élőlények mellett, a denevér- és madárfajokra is kihatnak indirekt és direkt toxicitással. A mérgező anyagok direkt módon is hatnak, úgy, hogy felhalmozódhatnak a szervezetükben. Különösen nagy problémát okoz a kitin-bioszintézisét gátló szerek alkalmazása. Érintett fajok és élőhelyek: 91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus</i>

				<i>excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnabarinus</i>) kerekvállú állasbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>) hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)
G08	Hal- vadállomány és kezelése	H	100	A túltartott vadállomány nehezíti az erdők természetes felújulását. Az érzékeny gyepek területen a vadak taposással, túrással károsítják a védett fajokat és élőhelyeket, elősegítik az özönnövények terjedését. A magas vaddisznó és ragadozóállomány tizedeli a teknőstojásokat. A túltartott nagyvadállomány taposásával is veszélyezteteti a mocsári teknős tojásrakó helyeket. A predátorok (róka, borz, vaddisznó) elszaporodása miatt a tojások megsemmisülése hosszú távon (10-15 év) a teknősállományok csökkenését eredményezhetik. A vaddisznóállomány a potenciális kételtű élő- és szaporodóhelyek egy részét alkalmatlanná teszi a dagonyázással. A vaddisznó előszeretettel fogyasztja a jelölő szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) lárváit. Érintett fajok és élőhelyek: 3150 - Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) 6440 - Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i>-hoz tartozó mocsárrétjei 91E0 - Enyves éger és magas kőris

				alkotta ligeterdők 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnabarinus</i>) kerekvállú állasbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>) hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	100	Fás szárú inváziós fajok közül elsősorban az akác terjedése okoz problémát az erdőszerkezet átalakításával és az aljnövényzet degradációjával. A lágyszárúak közül az aranyvessző fajok, az alkörmös, a parlagfű figyelhető meg meglehetősen gyakran, az aranyvessző sokszor tömeges. Jelentős flóra- és vegetációszenyező szerepet töltenek be, kiszorítják a honos fajokat és megváltoztatják az élőhelyeket. Az őshonos fajok kiszorításával, illetve élőhelyük degradálásával szinte valamennyi közösségi jelentőségű faj és élőhely számára potenciális veszélyt jelentenek. Az inváziós, nagytestű gébfajok veszélyeztethetik az őshonos halfajok állományait. Érintett fajok és élőhelyek: 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) 6440 - Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i>-hoz tartozó mocsárrétjei 91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy

				folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) vágócsík (<i>Cobitis elongatoides</i>)
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	20	Az éves csapadékmennyiség csökkenése, ingadozása, valamint a talajvízszint csökkenése a talajvíztől és/vagy felszíni vizektől függő élőhelyek szárazodását, jellegük megváltozását, gyomosodását okozzák. Érintett fajok és élőhelyek: 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) 6440 - Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i>-hoz tartozó mocsárrétjei 91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) dunai tarajosgőte (<i>Triturus dobrogicus</i>) nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)

Potenciális és kívülről ható veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	L	4	A gyepművelés esetleges felhagyásával a jelölő élőhelyek cserjésedése, erdősülése és az özönnövények gyorsabb térhódítása révén az élőhelyek fokozatos csökkenése, degradációja valószínű. Érintett jelölő élőhelyek: 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) 6440 - Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	4	Az élőhely lekaszálása csökkenti a csigák egyedszámát. Különösen veszélyes, ha a kaszálás erőteljes legeltetéssel és az azzal járó taposással párosul. Érintett fajok: hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	L	3	Elsősorban a vízbe szivárgó vegyszerek közvetlenül, vagy a fajok táplálékbázisát képező élőlények, illetve az élőhely károsításán keresztül közvetve is veszélyeztethetik a vízhez kötődő fajokat. A kémiai szerek vízbe jutva az összes kételtű faj metamorfózisát gátolhatják. Érintett fajok és élőhelyek: mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	L	70	Az élőhelyek gazdasági szemléletű erdészeti kezelése, az idős tölgyegyedek, tölgyállományok, keményfás erdők véghasználata nem kedvez a xilofág jelölő rovarfajoknak. Kiemelt jelentőségű a lábön száradt, és valamelyest napsütötte fák jelenléte. Érintett fajok és élőhelyek: nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)
B17	Erdészeti talajművelési és egyéb talajkezelési gyakorlatok	L	50	talajelőkészítési munkálatoknál a tuskózás a szarvasbogár-lárvák pusztulását okozza Érintett jelölő élőhelyek és fajok: nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)
B27	A hidrológiai viszonyok átalakítása vagy a víztestek fizikai változása és lecsapolás erdészeti célból (beleértve a gátakat)	L	3	A vízzel borított élőhelyek tér- és időbeli kiterjedésének csökkenése a fajok szaporodó- és élőhelyeinek visszaszorításával veszélyezteti az azokhoz kötődő kételtűfajokat. vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) eurázsiai hód (<i>Castor fiber</i>)
F09	Háztartási/rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése	L	1	A terület közvetlen közelében lakóházak, kertek vannak, ahol a keletkezett zöldhulladék, esetenként kommunális hulladék nem megfelelő elhelyezése problémát okozhat. A kisebb méretű állatok, kételtűek, hüllők a műanyag és fém hulladékba beleakadhatnak, mely sérülést-, a későbbiekben pedig halált okozhat. Érintett jelölő élőhelyek és fajok: mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)
G06	Édesvízi halak és mészhéjú állatok/rákfélék gyűjtése (rekreációs)	L	3	Hosszútávon állománycsökkenéshez vezethet a Rinya horgászati terhelése is a közösségi jelentőségű halfajok esetében. Érintett jelölő élőhelyek és fajok: vágócsík (<i>Cobitis elongatoides</i>) szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)
K02	Lecsapolás	M	30	A környező szántóterületek lecsapolása a területen a talajvízszint csökkenését eredményezi, ami nem kedvez a vízhez kötődő fajoknak és vizes élőhelyeknek A Rinya-patak medrének szabályozása, karbantartása, kotrása, a természetes úton keletkezett gátak megszüntetése a

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				természetes folyamatok érvényesüléséhez mértén szárazodást, valamint a vízhez vagy magas talajvízszinthez kötődő élőhelyek és fajok visszaszorulását eredményezi. 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyag-bemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) 6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárretjei 91E0* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdő (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) 3150 Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)
K04	Hidrológiai áramlás módosítása	L	3	A terület természetes felszíni- és felszín alatti vízviszonyainak megváltozása miatt a vizes élőhelyek szárazodása, átalakulása, degradálódása, eltűnése következhet be. A Rinya-patakból a területre jutó vízutánpótlás mértéke lényegesen befolyásolhatja pozitív és negatív irányban is a vizes élőhelyek arányát. Patakszabályozás és annak következményeként talajvízszint süllyedés valamint az élőhelyek feltöltése, feltöltődése veszélyeztetheti a vizes élőhelyekhez kötődő fajok populációit. Érintett jelölő élőhelyek és fajok: mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) vágócsík (<i>Cobitis elongatoides</i>)
K05	Víztestek fizikai változása	H	3	A Rinya-patak medrének szabályozása, karbantartása, kotrása, a természetes úton keletkezett gátak megszüntetése a

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				természetes folyamatok érvényesüléséhez mértén szárazodást, valamint a vízhez vagy magas talajvízszinthez kötődő élőhelyek és fajok visszaszorulását eredményezi. A partfal szabályozások, különösen, ha a parti zóna növényzetének károsításával jár, a mellékágak lefűződése, elapadása kedvezőtlenül érintheti a szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>) állományát. Ugyancsak negatív hatást gyakorolhatnak populációjára az élő- és szaporodóhelyein végzett kotrások, mellyel a nagytetű kagylók egy részét is eltávolítják. Érintett jelölő élőhelyek és fajok: 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyag-bemosódásos talajokon (<i>Molinia caerulea</i>) 6440 <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei 91E0* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdő (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 3150 Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel vöröshasú unka (<i>Bombina orientalis</i>) dunai tarajosgöte (<i>Triturus cristatus</i>) mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) vidra (<i>Lutra lutra</i>) szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>) eurázsiai hód (<i>Castor fiber</i>)
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	L	1	Elsősorban a Rinya-patak mellékvizeiben fordulhat elő természetes okokból az alkalmas élőhely méretének csökkenése. A hal, kételtű- és hüllőfajok élettere beszűkülhet, pl. a tojásrakó helyek árnyékolódása, megszűnése által. Érintett jelölő élőhelyek és fajok: vöröshasú unka (<i>Bombina orientalis</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus cristatus</i>) vágócsík (<i>Cobitis elongatoides</i>)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében	L	4	a gyepszint záródás az élőhelyek eltűnését eredményezi 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) 6440 - Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Kiemelt fontosságú cél a 6440 (*Cnidion dubii* folyóvölgyek mocsárrétjei) valamint a (91E0) *Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, továbbá a (6410) Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*), (91F0) Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) és a (91L0) Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-carpinion*) kedvező természetvédelmi helyzetének helyreállítása

3.1.1. Fő célkitűzések

- A terület – a Rinya-patak medermélyüléséből és a hozzá csatlakozó árkok leszívó hatásából eredő – szárazodásának mérséklése vízvisszatartó műtárgyak elhelyezésével.
- Gyepes területek megfelelő kaszálásos és legeltetési kezelésének fenntartása, illetve bevezetése a közösségi jelentőségű élőhelytípus(ok) természetvédelmi helyzetének megőrzése/fejlesztése érdekében.
- Inváziós fajok térfoglalásának visszaszorítása (pl. gyalogakác, kései meggy, aranyvessző)
- Kisvízfolyások természetességének növelése a természetes vegetációval rendelkező meder- és partszakaszok kíméletével, valamint lehetőség szerint vízvisszatartással.
- Az erdőgazdálkodási gyakorlatban a természetvédelmi szempontú módszerek általánossá tétele.
- A jelölő erdei élőhelytípusba tartozó idős állományok kímélete, különös tekintettel a láperdők területére.
- A lápok és más vizes élőhelyek optimális vízellátásának biztosítása.
- Nem őshonos faállományok átalakítása a termőhelynek megfelelő fafajú őshonos állományokra.
- Túltartott vadállomány csökkentése, a lápok és gyepek területén a vaddisznóállomány kártételének csökkentése, az erdők esetében a természetes újulatra alapozott felújítás elősegítése érdekében.
- A nem jelölő, de természetvédelmi szempontból jelentős élőhelyek megőrzése és természetességének növelése.

- A leromlott élőhelyek természeti állapotának javítása, lehetséges mértékű élőhelyrekonstrukciója.
- A védett és veszélyeztetett növényfajok populációinak megőrzése, a populációméret lehetőség szerinti növelése.
- A jelölő állatfajok populációinak megőrzése, a populációméret lehetőség szerinti növelése.

3.1.2. További célok

- Nem őshonos faállományok átalakítása a termőhelynek megfelelő fafajú őshonos állományokra.
- Erdőterületeken a folyamatos erdőborítást biztosító erdőművelés arányának növelése.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési módok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A Natura 2000 területre vonatkozóan természetvédelmi szempontból javasolt kezelések jobb átláthatósága érdekében kezelési egységeket (**KE**) határozzunk meg, mivel az eltérő élőhelyek, fajok, és a jellemző gazdálkodási formák eltérő kezelést igényelnek. Az intézkedések egy része általánosan területszinten értelmezhető, más részük pedig csak egy-egy kezelési egységhez kötődik. A javasolt intézkedések minden esetben a jelölő élőhelyek és fajok megőrzésére irányulnak.

Az itt megfogalmazott javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű természeti értékek megőrzése érdekében, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok figyelembevételével, iránymutatásként szolgáljanak a természetvédelmi szempontból előnyös területkezeléshez. A gazdálkodók számára az itt megfogalmazott

kezelési javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

Teljes területre vonatkozó javaslatok

Építési tevékenység:

Bárminemű új építés csak rendkívül indokolt esetben, a terület kezeléséhez vagy bemutatásához szorosan kapcsolódóan, a természetvédelmi célokkal összeegyeztethető módon javasolt. Az építmények tájba illesztését a hatályos szabványok és településrendezési eszközök előírásainak megfelelően javasolt megvalósítani. Épületek, építmények kizárólag olyan helyszínen helyezhetők el, ahol jelölő fajokat és élőhelyeket, egyéb védett természeti értéket nem veszélyeztetnek.

Közlekedés:

A gépjármű forgalmat a területen javasolt minimalizálni, gépjárműhasználat csak kezelési, karbantartási, gazdasági munkák és havária esetén javasolt. A közlekedésre (gyalogos, kerékpáros, lovas és gépjárművel történő) kizárólag a meglévő utak használhatók. Új utak kijelölése, földutak burkolása, stabilizálása csak természetvédelmi okból támogatható.

Turizmus:

A területen a turizmus nem jellemző, ugyanakkor elmondható, hogy a kirándulók döntő többsége betartja azokat az előírásokat, amelyekről értesítjük, ezért a turistákat korrekt módon tájékoztatni kell a védett értékekről, illetve a megőrzésük érdekében betartandó szabályokról. A szabadidős és turisztikai tevékenységgel kapcsolatban alapvető elvárás az élővilág védelme, a természeti környezet lehető legkisebb zavarása, a védett területekre vonatkozó előírások betartása. A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet értelmében száznál több fő részvételével zajló közösségi és tömegsportesemény rendezéséhez, valamint a technikai jellegű sporttevékenység folytatásához a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges. A rendezvények előtt a természetvédelmi kezelővel való előzetes egyeztetés ajánlott. A terület sérülékenysége miatt technikai és motorsportok engedélyezése nem javasolt.

Vízgazdálkodás:

- Vízrendezési beavatkozások csak a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósággal előzetesen egyeztetett módon, természetvédelmi céllal javasoltak, úgy, hogy azzal a terület vízzel való ellátottsága ne csökkenjen.
- Nem javasolt a vízfolyások medrének, mélyítése, szélesítése, vagy bármilyen más módon a területéről történő vízelvezetés.

- A terület vízellátásának védelme érdekében új vízelvezető árkok nem létesíthetők, javasolt megvizsgálni a meglévő árkok megszüntetésének lehetőségét.
- Javasolt a medermorfológiai viszonyok közelítése a természetes állapothoz (természetes mederfejlődés érvényesülésének biztosítása, illetve revitalizáció a természetközeli állapotok kialakítása érdekében) a patakok tervezési területet érintő szakaszai esetében.
- Fontos a vízfolyások természetes medrének és partmenti növényzetének kímélete, a vízhez kötődő élőhelyek vízháztartásának megőrzése.
- A terület vízfolyásain mederfenntartási munkák elvégzése természetvédelmi szempontból nem szükséges, csak akkor támogatható, ha jogszabályi kötelezettség írja elő, esetleg élet- vagy vagyoni védelmi szempontból feltétlenül szükséges. Amennyiben a mederfenntartási munkák végzése elkerülhetetlen, javasolt a tisztítási, kotrási munkákat szakaszosan, illetve a jobb és bal part menti félszelvényben felváltva elvégezni a védett és jelölő fajok és élőhelyek kímélete, regenerációjának biztosítása érdekében. Az egyes szakaszok kotrása között annyi időnek kell eltelnie, hogy a már kotort szakaszokon megfelelő összetételű és szerkezetű növényzet alakuljon ki, ami már megfelelő élőhelyet biztosít az érintett mederszakaszon előforduló közösségi jelentőségű jelölő fajok számára.
- A terület nyugati tömbje körül elhelyezkedő halastavakon az állandó vízszint tartása minél hosszabban javasolt, mivel a megfelelő vízszint biztosításával megakadályozható a közeli, talajvízhatás alatt álló erdőkről történő vízelszívás.

Vadgazdálkodás

A terület magas nagyvadlétszáma miatt erdőgazdasági károk jelentkeznek. A csülkösvad kártétele országos szintű probléma, melynek kezelése elengedhetetlen a természetvédelmi célok eléréséhez, és a természetvédelmi szemléletű erdőgazdálkodás megvalósításához. A nagyvadállomány csökkentésénél, illetve az elérendő vadlétszám meghatározásánál a természetes vadeltartóképesség felé célszerű közelíteni, az élőhely fennmaradását nem veszélyeztető, az erdőfelújítások sikerességét kerítés nélkül biztosító szint elérése a természetvédelmi szempontból támogatható cél.

A területen csak őshonos vadfajokból álló vadállomány tartható fenn, nem őshonos vadfajok telepítése, vagy megtelepedésének eltűrése nem kívánatos a területen.

A területen vadtakarmányozás csak abban az esetben indokolt, ha a vadlétszám az élőhely fennmaradását nem veszélyeztető legmagasabb vadlétszám alá csökken. Vadgazdálkodási létesítmények a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon helyezhetők ki. Vadetetők, szórók, dagonyák és sózók létesítése és fenntartása csak olyan helyen javasolt, ahol az nem veszélyeztet természeti értékeket. Fontos a terület további gyomosodásának megakadályozása a szórók, etetők környékén. Ügyelni kell arra, hogy a kiszórt takarmány ne tartalmazzon a terület fertőzésére alkalmas propagulumot. Amennyiben a vadgazdálkodási létesítmények környékén mégis inváziós fajok jelennek meg, gondoskodni kell azok eltávolításáról, további terjedésük megelőzéséről. A vadföldek művelése során fokozott figyelmet kell fordítani a gyom- és inváziós növények terjedésének megelőzésére.

A zárttéri vadtartás a magas egyedsűrűség miatt tartósan károsíthatja a közösségi jelentőségű élőhelyeket, közvetve pedig negatív hatással lehet közösségi jelentőségű fajok állományaira, ezért a területen nem kívánatos.

Erdőgazdálkodás:

- A tervezett éves erdőgazdálkodási tevékenységet annak megkezdése előtt jegyzőkönyvezett módon javasolt egyeztetni a természetvédelmi kezelésért felelős szervvel.
- Az erdészeti munkák során a természeteshez közeli fafaj-összetételű és állomány-szerkezetű erdő kialakítására és fenntartására kell törekedni.
- A mozaikos társulásszerkezet kialakítása, illetve fenntartása érdekében az erdők közötti gyepfoltok beerdősítése nem javasolt.
- A nem őshonos fafajú erdőket fokozatosan őshonos fafajokból álló erdővé javasolt átalakítani.
- A felújítási munkálatokat a talaj lehető legkisebb mértékű bolygatásával javasolt elvégezni.
- Őshonos fafajú állományokban (különösen a jelölő élőhelytípusokban) a fakitermelést (tisztítás és törzskiválasztó gyérítés kivételével) lehetőleg vegetációs időszakon kívül, augusztus 15. és március 15. között kell elvégezni.
- Az ápolási, befejezett ápolási és tisztítási tevékenység során a természetes úton megjelent vadgyümölcsök, ritka elegyfajok mind kímélendők, közönséges nyírből, hazai nyárakból és fűzekből, valamint böhöncös egyedekből minden esetben javasolt meghagyni.
- Az előhasználatok, valamint egészségügyi termelések során álló és/vagy fekvő holtfa hagyandó vissza a területen. Min. 5-15 m³/ha mennyiségű, lehetőleg 20 cm-nél nagyobb törzsmérőjű, honos fajú holtfa folyamatos jelenlétének biztosítása javasolt a középkorú és idős állományokban. Az odvas fákat, és a böhöncös fákból hektáronként 1-3 egyedet javasolt meghagyni, az elpusztult és gazdaságilag értéktelen fákat nem javasolt ledönteni.
- Őshonos állományok véghasználatakor - az állományszerkezet stabilitásától függő méretben, illetve mennyiségben - hagyásfa csoportokat és hagyásfákat javasolt visszahagyni.
- A tájidegen fafajú állományok fafajcseréje során az állomány alatt jelen lévő őshonos fajok egyedeire javasolt a felújítást alapozni.
- Fokozottan védett madárfaj fészkének védőzónájában erdőgazdálkodási tevékenység csak akkor végezhető, ha az a fészekfoglalás, a költés és a fiókanevelés sikerességét nem befolyásolja. Fokozottan védett madár fészkének 100 méteres védőzónája által érintett erdőben fakitermelési tevékenység csak a védőzóna kijelölését követően, azon kívül javasolt. Tisztítás és törzskiválasztó gyérítés végrehajtása a védőzónában csak a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett módon javasolt. A védőzónát a természetvédelmi kezelővel közösen kell kijelölni. A fészkelési időszak rétisas esetében 01. 01.-től 07. 15.-ig, fekete gólya esetében 03. 01.-től 08. 15.-ig, barna és vörös kánya esetében 03. 15.-től 08. 15.-ig, darázsölyv esetében 05.01.-től 08. 15.-ig tart. Ebben az időszakban a fészek 400 (barna és vörös kánya, illetve darázsölyv esetében 200) méter sugarú környezetében az erdősítések ápolásának kivételével semmilyen erdőgazdálkodási tevékenység vagy más zavarás nem megengedett. Fészkelési időn kívül a fészek 100 (barna és vörös kánya, illetve darázsölyv esetében 50)

méter sugarú környezetében nem végezhető fakitermelés. A védőzónák méretét és alakját indokolt esetben eltérően is kijelölhetik a természetvédelmi kezelő és az erdőgazdálkodó szakemberei közös megegyezéssel. Újabb fokozottan védett madárfaj fészkelése esetén szintén egyeztetés szükséges a megfelelő időbeli és térbeli kezelési korlátozások meghatározásához. A fészkek védőzónák kijelölésének és a vonatkozó korlátozások pontos meghatározásának minden esetben egyedi hatósági eljárás keretében kell történnie.

Ipari tevékenység, bányászat:

A területen ipari tevékenység csak a környezetvédelmi és a természetvédelmi hatóság engedélyével, illetve hozzájárulásával végezhető, amennyiben a tevékenység környezetvédelmi és/vagy természetvédelmi érdeket nem sért.

Bányászati tevékenység a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő horizontálisan nem bővíthető. (2018. évi CXXXIX. tv. 25. §).

Kezelési egységekre vonatkozó javaslatok

A kezelési egység értelmezése és a lehatárolásra vonatkozó szempontok:

A tervezési terület élőhelytípusai, illetve azok természetességi állapota és a gazdálkodási módok alapján 8 kezelési egység került elkülönítésre. A kezelési egységek lehatárolása élőhelyfelmérés alapján történt. A kezelési egységek határai az élőhelyfoltokat követik, nem telekhatárokat vagy erdőrésztlet-határokat, ezért nem rögzítettek, az élőhelyfoltok esetleges átalakulásával vagy vándorlásával együtt rugalmas módosításuk szükséges. Pontos térbeli lehatárolásuk a fenntartási terv gyakorlati alkalmazása során ezen terv térképmellékletének és leírásainak iránymutatása alapján, a konkrét feladat ismeretében a területen illetékes természetvédelmi őr segítségével, a terület aktuális állapotának megfelelően a helyszínen végzendő.

Kód	Kezelési egység megnevezése	Á-NÉR élőhely	Élőhely Natura 2000 kód
KE-1	Természetszerű erdők	J1a, J2, J5, J6, K1a, RBa	91E0, 91F0, 91L0
KE-2	Honos fafajú féltermészetes erdők	J5, J6, K1a, P1, RBa, RBb, RC	91E0, 91F0, 91L0
KE-3	Tájidegen és elegyes faállományok	RDb, S1	
KE-4	Cserjésedő-erdősülő területek	P2a, P2b, S6	
KE-5	Vizes élőhelyek	B1a, B1a x B1b, B5, OA, U8, U8 x Ac	3150
KE-6	Természetközeli gyepek	D34, D34 x D2	6410, 6440
KE-7	Másodlagos fátlan területek	OC, OD, T10	-
KE-8	Egyéb területek	T1, U4, U11	

KE-1 természetsterű erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Terméssterű erdők

A mélyebb fekvésű, vizes területek legjobb természetességű füzcserjés mocsár- és láperdei, égerligetei, valamint a magasabb térszínek keményfás ligeterdei és természetközeli állapotú gyertyános – kocsányos tölgyes állományai.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

J1a Fűzlápok, lápcserjések

J2 Láp- és mocsárerdők

J5 Égerligetek

J6 Keményfás ártéri erdők

K1a Gyertyános - kocsányos tölgyesek

RBa Őshonos fafajú pionír erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők

91F0 - Keményfás ligeterdők

91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)

kerekvállú állásbogár (*Rhysodes sulcatus*)

nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)

skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

érintett, egyéb kiemelt fajok:

barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)

erdei béka (*Rana dalmatina*)

mocsári béka (*Rana arvalis*)

zöld levelibéka (*Hyla arborea*)

zöld varangy (*Bufo viridis*)

fürge gyík (*Lacerta agilis*)

aransakál (*Canis aureus*)

koraidenevér (*Nyctalus noctula*)

vadmacska (*Felis silvestris*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A vízhatás és közvetlen talajvízhatás alatt álló erdők esetében alapvető fontosságú a terület vízháztartásának megőrzése, illetve javítása, a további szárazodás megakadályozása, amely leginkább a közvetlen vízhatás alatt álló liget-, láp- és mocsárerdei élőhelyeket veszélyezteti, de a talajvíztől függő további típusokra is hatással van. A természetszerű erdőkben az elsődleges cél a minél teljesebb zavartalanság biztosítása. Az erdők felújítása során kiemelt figyelmet javasolt szentelni a természetesnek megfelelő fajösszetétel megőrzésére, egyes esetekben annak kialakítására. Természetvédelmi szempontból a folyamatos erőborítást biztosító üzemmódokban kezelt erdők kedvezőbb feltételeket kínálnak, ezért ezek területi arányának növelése javasolt. A tarvágásokat javasolt mellőzni a jelölő élőhelyeken. Fokozottan javasolt ügyelni arra, hogy csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon történjen munkavégzés. Ügyelni kell az inváziós fás- és lágyszárúak terjedésének megakadályozására, szükség esetén egyedeik eltávolítására. Az odúlakó és xilofág fajok védelme érdekében alapvető fontosságú idős, vagy idős egyedeket is tartalmazó természetszerű koreloszlású állományok kialakítása és a megfelelő mennyiségű és minőségű (álló és fekvő, nagyobb törzsmérőjű) holt faanyag területen tartása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	A természetvédelmi kezelő által az erdőtervi tárgyalások során javasolt, kiemelkedő természetességű erdőállományokban.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	A természetvédelmi kezelő által az erdőtervi tárgyalások során javasolt, kiemelkedő természetességű erdőállományokban.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Ld.: teljes területre vonatkozó javaslatok / erdőgazdálkodás alpont.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	A természetvédelmi kezelővel közösen kijelölt állományrészekben.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárú és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	Hagyásfák, hagyásfacsoportok természetvédelmi kezelővel együtt történő kijelölése.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód	

	fenntartása.	
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A mocsár- és láperdők, ligeterdők vízháztartásának megőrzése, illetve javítása érdekében vízkormányzási munkák válhatnak szükségessé, hogy a víz minél hosszabb ideig a területen maradjon, az időszakosan vízzel borított részek ne száradjanak ki, a magas vízigényű állományokban a megfelelő mennyiségű talajvíz rendelkezésre álljon.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A 91E0 (Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők) jelölő élőhely vízhez kötődő társulásai csak akkor őrizhetők meg természetközeli állapotukban, ha biztosított a megfelelő vízháztartásuk és a lehető legkevesebb bolygatás éri őket, emellett a 91F0 (Keményfás ligeterdők) is közvetlen talajvízhatás alatt állók, így szintén fontos a megfelelő vízellátás biztosítása. Az odúlakó és xilofág jelölő fajok állományainak megőrzése érdekében biztosítani kell az idős egyedek, illetve állományok, valamint a megfelelő mennyiségű és minőségű holt faanyag jelenlétét.

KE-2 Honos fafajú féltermészetes erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Honos fafajú féltermészetes erdők

Közepesen vagy erősebben degradált, de honos fafajok alkotta, felismerhető természetes élőhelytípusba jelenleg is besorolható, vagy ilyen állapotba megfelelő gazdálkodás mellett könnyen átalakítható jellegtelen erdők. Legnagyobb arányban zavart vagy jellegtelen égeresek, emellett gyertyános-kocsányos tölgyesek zavart, vagy fiatal, regenerálódóban lévő állományai, ritkábban keményfaligetek lehetnek. Az alapvetően honos fajokból álló erdők helyenként akáccal, aljnövényzetükben pedig gyakran aranyvesszővel, alkörmössel és más gyomfajokkal fertőzöttek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

J5 Égerligetek
J6 Keményfás ártéri erdők
K1a Gyertyános – kocsányos tölgyesek
P1 Őshonos fafajú fiatalosok
RBa Őshonos fafajú puhafás pionír erdők
RBb Őshonos fafajú puhafás jellegtelen erdők
RC Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91E0 - Enyves éger és magas köris alkotta ligeterdők
91F0 – Keményfás ligeterdők
91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

kerekvállú állásbogár (*Rhysodes sulcatus*)
nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

érintett, egyéb kiemelt fajok:

barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)
erdei béka (*Rana dalmatina*)
mocsári béka (*Rana arvalis*)
zöld levelibéka (*Hyla arborea*)
zöld varangy (*Bufo viridis*)
fürge gyík (*Lacerta agilis*)
aranyakál (*Canis aureus*)
koraidenevér (*Nyctalus noctula*)
vadmacska (*Felis silvestris*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja az erdőállományok természetességének növelése, a termőhelynek megfelelő, tájhozonyos fajokból álló, elegyes, idős állományrészeket is tartalmazó, vegyes korú erdők kialakításával és fenntartásával. Ennek természetvédelmi szempontból legkedvezőbb módja az arra alkalmas állományokban a folyamatos erdőborítás biztosítása. A vágásos üzemmódban kezelt erdők esetében is javasolt a minél kisebb összefüggő vágásterületek kialakítása, illetve a fokozatos felújítóvágások minél hosszabb idő alatt (minimum 15 év) történő végrehajtása. Az erdőnevelési munkák és az előhasználatok során minden esetben javasolt az elegyfafajok segítése. A jól működő erdei ökoszisztéma biztosításához elengedhetetlen a megfelelő mennyiségű és minőségű (honos fajú, lehetőleg 20 cm-nél vastagabb törzsátmérőjű) holtfa jelenlétének biztosítása. Javasolt az élőhelytípusnak megfelelő cserje- és gyepszint megóvása, cserjés erdőszegélyek kialakítása, az idős, böhöncös vagy odvasodó faegyedek kímélete. A tájidegen és inváziós fajok további térhódítását javasolt megakadályozni, kísérletet kell tenni visszaszorításukra. Törekedni kell az élővilág lehető legkisebb zavarásával járó, kíméletes erdészeti technológiák alkalmazására.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy	

	idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Ld.: teljes területre vonatkozó javaslatok / erdőgazdálkodás alpont.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	A természetvédelmi kezelővel közösen kijelölt állományrészekben.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	

E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	Hagyásfák, hagyásfacsoportok természetvédelmi kezelővel együtt történő kijelölése.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység élőhelytípusaiban természetszerű fajösszetételű és szerkezetű, hosszútávon örökösödő gazdálkodásra alkalmas erdők kialakítása a cél a jelölő élőhelytípusok kiterjedésének és természetességének növelése érdekében, természetközeli gazdálkodással, melynek eléréséhez, amennyiben erre lehetőség nyílik, pályázati források kihasználása javasolt. A szárazodás és az azzal összefüggő fapusztulás, gyomosodás miatt degradálódó ligeterdő állományok érdekében elsődleges fontosságú a vízvisszatartás megoldása.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységet alkotó erdőtagok jó fafajkészletűek, de gyakran eltorzult mennyiségi viszonyok és egykorúság, homogenitás jellemzi őket. Részben felismerhető természetes vegetációs egységek képviselői, melyek egyben jelölő élőhelytípusok is. A fennmaradó jellegtelen ültetett állományok megfelelő gazdálkodással jó természetességi állapotba hozhatók. A javasolt megfelelő kezelési módszerek alkalmazásával az összes állomány esetében eredményesen hátráltatható a területen jelenlévő inváziós fajok terjedése, ideális esetben ezek eliminálhatók is, így a természetesség tovább javulhat. A honos fajokból álló, de homogén, természetidegen szerkezetű ültetvények az erdők ökológiai szerepének betöltésére jelen állapotukban kevésbé alkalmasak, de természetességük javításával stabilabb, és természetvédelmi szempontból értékesebb élőlényközösségek kialakulása válik lehetővé.

KE-3 Tájidegen és elegyes faállományok

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Tájidegen és elegyes faállományok

Akácok tartoznak a kezelési egységbe a területen viszonylag ritkák. Alacsony természetességi értékű, erősen leromlott állapotú erdőterületek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

RDb – Őshonos lombos fafajokkal (akác) elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

S1 – Ültetett akácok

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az idegenhonos állományok szerkezetátalakítása az elsődleges természetvédelmi cél a kezelési egységbe tartozó erdőállományokban. A fajösszetételen túl az erdők szerkezetének természetességét is növelni szükséges az egyszintű erdők többszintessé tétele, a termőhelyi adottságoknak megfelelő, természetszerű szerkezetű és fajösszetételű állományok fokozatos kialakítása által. Az őshonos fajok egyedeinek védelmét javasolt biztosítani minden korosztályban, az előhasználatok során a fakitermelések lehetőleg ne érintsék az őshonos fajok egyedeit, véghasználatkor pedig hagyásfaként maradjanak vissza a területen. Az erdőgazdálkodás során, ahol az aljnövényzet még kevésbé degradálódott, javasolt a bolygatás minimalizálása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Ld.: teljes területre vonatkozó javaslatok / erdőgazdálkodás alpont.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése.	
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó idegenhonos erdőállományok letermelésekor törekedni kell a szerkezetátalakításra fafajcsere útján. Javasolt a természetes úton megjelent, őshonos fafajok egyedeinek kímélete mind a felső- és alsó lombkoronaszintben, mind pedig a felújítási (cserje) szintben. Az agresszíven terjedő akác átalakítása jelentős költségekkel jár, melyet lehetőség szerint pályázati forrásból érdemes fedezni.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Elsődleges cél a tájhonos élőhelyek rekonstrukciója. A fafajcsere a környező értékes területek idegenhonos fajokkal való fertőződésének megelőzése érdekében is fontos. Az idegenhonos

fafajú erdőállományok a természetes, őshonos állományok számára is alkalmas termőhelyeken állnak. Visszaszorításuk legjobb módja a véghasználatot követő szerkezetátalakítás, illetve az előhasználatok során az őshonos fajok egyedeinek kímélete.

KE-4 Cserjésedő-erdősülő területek

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Cserjésedő-erdősülő területek

Főleg az Égett-berekben található nagyobb cserjés területek, melyek a gyepgazdálkodás felhagyása miatt alakulhattak ki. Fejlődésüket természetes szukcessziós folyamatok irányítják, fajkészletük többnyire megfelel a természetesnek, lassú átalakulásuk idővel erdő kialakulását eredményezi. A nedves környezetből fakadóan túlnyomó részt nedves (füzes, veresgyűrűs somos) cserjések, de található kiterjedtebb galagonyás-kökényes töviskések, illetve jelentős arányban akácot tartalmazó cserjések is. A gyepszintjük átalakulóban levő, többnyire aranyvesszővel fertőzött, de mindenképp gyomos.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

P2a - Üde és nedves cserjések

P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)

erdei béka (*Rana dalmatina*)

mocsári béka (*Rana arvalis*)

zöld levelibéka (*Hyla arborea*)

zöld varangy (*Bufo viridis*)

fürge gyík (*Lacerta agilis*)

aranyakál (*Canis aureus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó területek természetvédelmi szempontból ideálisak akkor volnának, ha a termőhelynek megfelelő természetközeli gyepek borítanák azokat. Ugyanakkor gyepek-cserjések mozaikként számos állatcsoportnak nyújtanak szaporodó és táplálkozó helyet, ezért elfogadható cél egy laza, mozaikos gyepek-cserjések jelleg kialakulása, amennyiben honos fajok alkotják. A gyepek fenntartása történhet rendszeres kaszálással, szántással vagy legeltetéssel egyaránt, a lehetőségeknek megfelelően. A gyepek művelési ágú területek helyreállítása akkor javasolt, ha célja a gyepek gazdálkodás visszaállítása, és ha a kezelés (legeltetés, kaszálás) lehetősége hosszú távon is biztosított.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezései.

b) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása.	Amennyiben a gyepeként való hasznosítás biztosított, cserjefoltok, cserjeszegélyek visszahagyásával.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges	
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsmérő megjelölése nélkül) megőrzése.	
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjések foltok meghagyása.	
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjések foltok meghagyása.	

GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.	Vagy virágzás előtti kaszálás.
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.	Cél az inváziós lágyszárúak visszaszorítása, gyakori, termésérés előtti kaszálással.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.	
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A záródó cserjések kisebb foltjainak meghagyása mellett az eredeti gyepterület visszaállítása volna az ideális természetvédelmi szempontból, ezért ez az elsődleges élőhelyrekonstrukciós cél. A gyepterület művelési ágú területek helyreállítása akkor javasolt, ha célja a gyepterület visszaállítása, és ha a kezelés (legeltetés, kaszálás) lehetősége hosszú távon is biztosított. A gyepterületrekonstrukciót mozaikos élőhelyszerkezet kialakításával: honos fajú fa- illetve cserjefoltok visszahagyásával javasolt elvégezni, a védett madárfajok költési időszakán kívül. Közvetlenül elérendő cél az inváziós fűszárúakkal fertőzött részek az idegenhonos fajok eliminálása, akár oly módon is, hogy ezeken a részek a potenciálisan megfelelő erdőállomány kialakulását támogatja a kezelés és gazdálkodás.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Aktív kezelés hiányában a gyepek cserjésedése, majd beerdősülése, továbbá a közösségi jelentőségű gyepterület élőhelyek és az azokhoz kötődő értékes fajok eltűnése nem megakadályozható. Rendszeres kezelés szükséges az inváziós fajok visszaszorítása, illetve további térhódításának megelőzése érdekében is. Bár a cserjések is lehetnek értékes élőhelyek, lehetőség esetén legalább részleges visszaszorításukkal az egyre fogynak gyepek fennmaradása is biztosított, miközben a cserjések fajtái is megmaradhatnak.

KE-5 Vizes élőhelyek

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Vizes élőhelyek

Az év jelentős részében bő vízzel leáztatott, vagy vízzel borított területek. Tartoznak ide tavak, csatornák és csatornásított patakmeder, valamint közel állandó vízborítású – enyhén cserjésedő - nádasok. A szintén tartós vízborítású, de a 91E0 jelölő élőhelytípusba sorolható

vizes-nedves fűzcsérjések és égeresek a megfelelő erdei / cserjés kezelési egységekbe kerültek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

B1a - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

B1a x B1b - Tűzegképződést mutató nádasok

B5- Nem zsombékoló magassásrétek

OA - Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek

U9 - Állóvizek

U9 x Ac – Hinaras állóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

3150 Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)

szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*)

vágócsík (*Cobitis elongatoides*)

dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)

erdei béka (*Rana dalmatina*)

mocsári béka (*Rana arvalis*)

zöld levelibéka (*Hyla arborea*)

zöld varangy (*Bufo viridis*)

aranyakál (*Canis aureus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó területek számára elsődleges fontosságú a víz megtartása a területen, víztestek esetében pedig azok lehető legtermészetesebb állapotban való megtartása, szükség esetén helyreállítása. Természetközeli vizes élőhelyek esetében minden olyan tevékenység kerülendő, amely a területek vízháztartására negatív hatást gyakorol, a természetes hidrológiai viszonyokat, a medermorfológiát, vagy a mikroklimatikus

viszonyokat úgy változtatja meg, hogy az az élőhelyek természetességének csökkenéséhez vezet. A terület vízfolyásai jelenleg a tájban megfigyelhető szárazodás miatt gyakran erősen ingadozó vízjárásúak, a partok többnyire jelölő élőhelytípusokkal kísérték, ezért a csatorna és patakmedrek kotrása, tisztítása csak jelentős indokkal kezdeményezhető. Amennyiben a mederkotrás vagy tisztítás nem elkerülhető, javasolt azt a természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon, részlegesen, illetve szakaszosan elvégezni az élővilág regenerációjának biztosítása érdekében. Intenzíven kezelt halastó esetében – a jelölő élőhelyek hiánya mellett – elfogadható a gazdálkodási kívánalmaknak megfelelő, változó vízállapotú kezelés, bár a halastavak állandó vízszintjének biztosítása természetvédelmi szempontból kedvezőbb, mivel ezzel megakadályozható a közeli, talajvízhatás alatt álló erdőkről történő vízelvezés.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezései.

b) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.	
V06	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető.	
V16	A meder kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területéről el kell szállítani.	
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.	Mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.	
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A tavak és csatornák, patakok és környezetük megfelelő vízháztartásának hosszú távú megőrzéséhez, illetve helyreállításához vízrendezési, vízkormányzási beavatkozások lehetnek szükségesek.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A terület vizes élőhelyei a tájban tapasztalható szárazodással összhangban nehéz helyzetben vannak, a vízfolyások egy része időszakossá vált, degradálódik. Eközben a környezetükben olyan élőhelytípusok alakultak ki, amelyeknek állandó talajvízre van szükségük (az ide sorolható nádasok is ennek a kezelési egységnek a részei), ezért az állandó vízellátás biztosítása kiemelkedő fontosságú. A terület halastavainak vízellátása stabil, ezekben a lehető legjobban elnyújtott magas vízszintű időszak biztosítása válik fontossá.

KE-6 Természetközeli gyepek

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Természetközeli gyepek

Az Égett-berek északi részének természetközeli gyepei többségében nedves mocsárrétek, foltokban kékperjés részekkel. Sajnos a területen jelentős az aranyvessző térhódítása, aminek egyik fő oka a kaszálások elmaradása, illetve kisebb arányban a terület szárazodása is degradációt okoz. Az ide tartozó tipikus élőhelytípusok eredendően kaszálórétteként hasznosított mocsár- és láprétek, jelenleg jellemzően csak vadlegelőként hasznóítottak, kezelésük – amennyiben van – kaszálással vagy szárzúzással történik. Fennmaradásukat az igen intenzív lágyszárú invázió közvetlenül veszélyezteti, mely megállítható megfelelő, rendszeres kezeléssel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

D2 - Kékperjés rétek

D34 - Mocsárrétek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)

6440 Folyóvölgyek *Cnidion dubii*-hoz tartozó mocsárrétjei

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)

erdei béka (*Rana dalmatina*)

mocsári béka (*Rana arvalis*)

zöld levelibéka (*Hyla arborea*)

zöld varangy (*Bufo viridis*)

aranyakál (*Canis aureus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó gyepek területének természetvédelmi szempontból ideális karbantartásához a gyepeket évente, lehetőleg a védett fajok virágzása és termésérése után, június közepétől kezdődően javasolt lekasználni, amit egy őszi tisztító kaszálás követhet. A kaszálás során a jogszabályban meghatározottak, a vadriasztó lánc használata, a kiszorító kaszálás és a bűvósávok meghagyása kiemelkedő fontosságú. A jelenleg kezeletlen, jelentős invázióval sújtott gyepek esetében ennél intenzívebb, az aranyvessző virágzásához igazított kaszálások alkalmazandók, illetve rendszeres szárazúzózással javasolt a cserjésedést megakadályozni. A mocsárrétek, üde gyepek esetében fontos a területek megfelelő vízellátásának biztosítása is, amely a területen futó csatornák természetvédelmi szempontokat figyelembe vevő kezelésével javítható.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

c) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezései.

275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

d) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő	

	hasznosítás.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges	
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.	Vagy virágzás előtti kaszálás.
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.	Cél az inváziós lágyszárúak visszaszorítása, gyakori, termésérés előtti kaszálással.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.	
V63	Élőhely-rekonstrukció	vízvisszatartás

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kiszáradó láp- és mocsárrétek megfelelő vízháztartásának megőrzéséhez, illetve helyreállításához vízrendezési, vízkormányzási beavatkozások lehetnek szükségesek.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Aktív kezelés hiányában a gyepek aranyvessző általi inváziója rohamos, azt követően a cserjésedés, majd beerdősülés és ezen folyamatok következtében a közösségi jelentőségű gyepek élőhelyek és az azokhoz kötődő értékes fajok eltűnése nem megakadályozható. Ezen élőhelyek megőrzése tájképvédelmi és kultúrtörténeti okból éppoly fontos, mint természetvédelmi célból, ezért a hagyományos extenzív gazdálkodási formák megőrzésével, kaszálással, illetve esetlegesen extenzív legeltetéssel javasolt kezelni a területeket.

KE-7 Másodlagos fátlan területek

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: Másodlagos fátlan területek

A terület másodlagos – erősen gyomos, inváziókkal jelentősen érintett – gyepei alapvetően szétszórva helyezkednek el a területen, de nagyobb állományaik az inkább fátlan jellegű Égett-berekben találhatóak. Tipikusan magasabb, púpokon fekvő szárazabb termőhelyeken találhatóak, de kisebb területeken nedves, mocsárréti termőhelyeken is előfordulnak. Az állományok egy része a jelek szerint jelentős zavarásnak, feltörésnek volt kitéve vagy szántó begyepesedésével alakult ki, ezért természetközeli fajkészlet nem alakulhatott ki rajtuk.

Jelentős a gyorsan terjedő tájidegen fajok térhódítása, jellemző az aranyvessző, a zöld muhar és rövidfűvű csenkesz fajok nagy tömege.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

OC Jellegtelen félszáraz gyepek

OD Lágyszárú özönfajok állományai

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Fátlan, többnyire gyomosodó területek, melyek egyes inváziós lágyszárúaknak jelenthetnek kiindulópontot a terjedéshez. Mivel mára ezen fajok megtelepedése, elterjedése lezajlott, az ide tartozó területek kezelésének legfontosabb irányelve a teljes gyomosodás és az inváziós fajok továbbterjedésének megelőzése.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezései.

275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

b) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.	Vagy virágzás előtti kaszálás.
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.	Cél az inváziós lágyszárúak visszaszorítása, gyakori, termésérés előtti

		kaszálással.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY119	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.	Regenerációra képtelen állományok esetén erdősítés elfogadható őshonos fajokkal.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az igen kis eséllyel végrehajtható gyeprekonstrukció miatt megfontolandó egyes területek esetében a potenciális erdőállománynak megfelelő összetételű erdősítés, megelőzve a további gyomosodást, degradálódást.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Nagy kiterjedésű, inváziókkal érintett fátlan területek, melyek esetében elsősorban az özönnövények térfoglalását szükséges megtörni. Sajnos az ilyen másodlagos, természetes elemeket kevésbé tartalmazó területek gyomtalanítása a várható természetvédelmi haszonhoz képest aránytalanul nagy befektetést igényel. Amennyiben gazdaságilag nem megvalósítható a legeltetés vagy kaszálás bevezetése, a környező területek védelme érdekében is előnyösebb lehet az erdősítés, mely esetben a termőhelynek megfelelő potenciális honos erdőállományok kialakítása a cél.

KE-8 Egyéb területek

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Egyéb területek

A területen áthaladó széles, javított földút, a területen található tavak erősen zavart partjai, valamint kisebb (elszántás miatt területbe érő) szántórészek állandó antropogén hatás alatt álló egységei. Jellemző a természetszerű vegetáció teljes hiánya és a gyomok jelenléte.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

T1 – Szántóföldek

U4 - Telephelyek, roncsterületek

U11 - Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Állandóan zavart területek, kezelésükben elsődleges az emberi használat miatt fellépő igények kielégítése. Ennek során ügyelni szükséges a környező természetes élőhelyekre veszélyt jelentő tényezőkre, a gyomok terjedésének megelőzésére és a körültekintő kezelésre.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezései.

b) Javasolt előírások:

A területhasználat során törekedni kell a gyomosodás megelőzésére, a szomszédos természetközeli élőhelyeket veszélyeztető vegyszerhasználat kerülésére és a bolygatott területek növekedésének megelőzésére.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A területbe lógó szántórészek a földrészlethatárokat figyelmen kívül hagyó gazdálkodás eredményei. Ezeket vissza kell alakítani a szomszédos gyepekhez csatolva, a gyomosodás megelőzése érdekében folyamatos kaszálás mellett.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Marginális, apró területrészek, állandó és régóta fennálló emberi behatás alatt. A területhasználat során természetvédelmi szempontból egyedüli lényeges szempont a területek olyan módon való használata, hogy az a környező értékesebb élőhelyekre ne legyen negatív hatással.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A terület nyugati tömbjének szinte egészét kitevő erdők többnyire gazdasági rendeltetésűek. Az állományok nagy része közepesen vagy erőbben degradált, az igazán természetes részek aránya elhanyagolható. Az élőhelyfejlesztés legfőbb iránya ebből kifolyólag az erdőállományok természetességének javítása. A tájidegen ültetvények esetében a honos és potenciális növényzeti típus – jobbára gyertyános-kocsányos tölgyes – kialakítása a megvalósítható és megcélzott természetvédelmi cél. A vízhez kötődő élőhelytípusok (91E0, 91F0, 6410, 6440) természetvédelmi helyzetének megőrzése és javítása a megfelelő vízállapoton múlik, ennek érdekében fontos a terület megfelelő vízháztartásának biztosítása, a

vízvisszatartás lehetőségeinek felmérése (és amennyiben pl. pályázati forrásból lehetséges, megvalósítása).

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció a 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben is tárgyalja (KE-1 – KE-8).

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján.

A kezelési egységekben javasolt területhasználat és élőhely rekonstrukció biztosíthatja az előforduló jelölő növény- és állatfajok védelmét. Külön kiemelendő, hogy az erdőlakó nyugati pisedenevér élőhelyvédelme szorosan összefügg a xilofág jelölő rovarfajok védelmével, hiszen élőhelyi igényeik is hasonlóak. Így érdekükben kiemelt cél kell legyen az idős keményfás erdők védelme (folyamatos erdőborítás biztosítása), a vágásérettségi korok kitolása, a nevelővágások során a lábon száradó, és lábon száradt faegyedek megóvása, a földön fekvő, korhadó faanyag érintetlenül hagyása.

- **hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)**
A faj megőrzése szempontjából fontos a nedves vízállásos területek, elsősorban a magassásos élőhelyek magas talajvízszintjének fenntartása, valamint a talaj bolygatásának, így a terület vaddisznóállományának csökkentése.
- **nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)**
A nagy hőscincér védelme érdekében főleg az idős tölgyfákat kell megőrizni, elsősorban azokat, amelyek napnak kitett, erdőszéli helyzetben, lékek körül, tisztásokon állnak. Fontos a hagyásfák, tanúfák meghagyása, hogy a hőscincérállomány térbeli és időbeli folytonossága biztosítva legyen. A nagy hőscincér tipikus esernyőfaj: a hőscincéres fákban erőteljes az odvasodás, ami nem csupán más szaproxilofág bogárfajoknak, de madaraknak és emlősöknek is kedvez.
- **szarvasbogár (*Lucanus cervus*)**
A nagy szarvasbogár védelmét elsősorban a tenyészhelyek biztosítása szolgálja. Ennek érdekében javasolt kerülni a tuskók és holtfák (elsősorban tölgy) eltávolítását. Fontos, hogy az erdőkben legyen elég idős fa, főleg tölgy, amelyek gyökérzete részben már pusztulásnak indult. Élőhelyeik hosszútávú fenntartását szolgálhatják a nyiladékok, utak, tisztások szélén, (napos helyen) kijelölt biotópok, valamint a hagyásfacsoportok megőrzése azok természetes pusztulásáig. Szükség esetén ki lehet helyezni legalább 40 cm átmérőjű, 3-4 méter hosszú tölgyfarönköket is, melyeket félig a földbe kell ásni. A lárvák a föld alatt fejlődnek, melyeket a vaddisznók előszeretettel túrnak ki, így nagy károkat tudnak okozni a szarvasbogár

populációkban. A vaddisznóállomány ritkítása elősegíti a szarvasbogár állományok erősödését. A cserebogár pajorok vegyszeres irtásával a szarvasbogár lárvák is elpusztulnak.

- **skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), kerekvállú állasbogár (*Rhysodes sulcatus*)**

A fajok védelmét elsősorban a tenyészhelyek biztosítása szolgálja. Ennek érdekében elegendő mennyiségű (a jogszabályban meghatározott $5\text{m}^3/\text{ha}$ mennyiség akár többszöröse) holt faanyag folyamatos biztosítása javasolt. A holtfák folyamatos jelenlétéhez fontos a többkorú erdők kialakítása, mert az idős fák pusztulása biztosítja folyamatosan a megfelelő élőhelyeket a fajok számára. Ezt az egészségügyi termelések, száradéktermelés és tuskózás mellőzésével, az idős egyedek kíméletével, a vágáskorok növelésével és hagyásfa-csoportok megőrzésével, vagy folyamatos erdőborítást biztosító kezeléssel lehet elősegíteni. Ezért is kell ügyelni a kezelt erdőkben a hagyásfák és tanúfák megőrzésére. Lékek (benapozott foltok) kialakítása az erdőkben előnyös a szaproxilofág fajok számára.

- **nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)**

A faj magas talajvízszinttel rendelkező gyepes élőhelyet kedvel, ahol a vízháztartás kiegyensúlyozott és nem szélsőséges. Csak ilyen helyen található nagy egyedszámú kora nyári nemzedéke, amely egyben sikeres áttelelést is jelez. Az életterének lecsapolása, kiszáritása a faj eltűnéséhez vezet. Az élőhelyeinek legeltetése fontos, de csak sávosan vagy mozaikosan. Az első kaszálást június második felére javasolt időzíteni, mert a nagy tűzlepke rajzása ekkorra már jórész lezajlik. Az esetleges második kaszálást augusztus 15 után javasolt elvégezni. Fontos az élőhely túlzott becserjésedésének megelőzése, a kezelt gyepeken pedig minimum 3 m széles kaszálatlanul hagyott búvósávok, és/vagy a legelésből kizárt foltok meghagyása.

- **vágó csík (*Cobitis elongatoides*) és szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*)**

A vágó csík kisebb vízfolyások iszapos, növényzettel benőtt szakaszait kedveli. A szivárványos ökle álló- és lassabb folyóvizeinkben egyaránt előfordul, ahol a szaporodásához szükséges nagy testű kagylók megfelelő mennyiségben vannak jelen. Megőrzésük érdekében fokozottan kell ügyelni a vízszennyezés megelőzésére. Kerülendő minden olyan tevékenység, amely vízszintesökkenést, vagy hidrológiai viszonyok jelentős változását okozza. A kotrások a nagytestű kagylók eltávolításával a szivárványos ökle szaporodását veszélyeztetik.

- **vöröshasú unka (*Bombina bombina*)**

Előfordul a rendszeres vízborítású élőhelyektől egészen az állandó- és időszakos vízü pocsolyáig. A tervezési területen a felszíni vizek levezetésének elkerülése, a természetes vízdinamikára épülő, sekély vízü élőhelyek és a szaporodó helyeken az árnyékoló növényzet fenntartása elősegítheti az állomány növekedését. A vizes élőhelyek helyreállítását célzó programok javítják a faj életfeltételeit, hozzájárulnak populációik növekedéséhez. A hidrológiai viszonyok, mikroélőhelyek (pocsolyák, vízállásos, lassan kiszáradó mélyedések) megőrzése kulcsfontosságú a faj szempontjából. A fajt leginkább veszélyeztető tényező a vizes élőhelyek megszűnése, átalakítása, a vizek szennyezése. Ezen tényezők fajvédelmi

szempontból elkerülendő. Kommunális hulladékot tilos a területen hagyni, mert ezekben (PET-palackok, konzervdobozok) sok kételtű és hulló eshet csapdába és pusztulhat el.

- **dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)**

A kételtűek esetében az élőhelyek kiszáradásának és a kémiai szennyezések bekerülésének megakadályozása biztosítja a fennmaradást.

- **mocsári teknős (*Emys orbicularis*)**

Élőhelyei lassú folyású folyó- vagy állóvizek. A fajt leginkább veszélyeztető tényező a vizes élőhelyek megszűnése, átalakulása, a vizek szennyezése. A hazai hobbi terrarisztikai kultúrából sok egzotikus állat kerül a városok, falvak közelében található felszíni vizekbe (pl.: vörösfülű ékszerteknős (*Trachemys scripta elegans*)). Ezen fajok a mocsári teknős konkurensivé válhatnak a tojásrakó-, napozó helyekért valamint a táplálékszerzésért folyó küzdelemben. A tojásokat előszeretettel prédálják a ragadozók, elsősorban rókák, borzok, a frissen kelt és fiatal példányok gyakran esnek áldozatul a kutyáknak és ragadozó madaraknak. A faj megóvásához nem elég a vizes élőhelyek védelme, szükséges a tojásrakó helyek zavartalanságának biztosítása is.

- **nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)**

A piszedenevér tipikus erdőlakó denevérfajunk, gyakran naponta váltja szálláshelyeit. Ennek következtében egy adott kolóniának szálláshelyek hálózatára van szüksége. A piszedenevér ezen kívül szálláshely- és táplálékspecialista is. Szinte kizárólag idős fák elváló kérge alatt telepszik meg, illetve táplálékbázisát túlnyomórészt éjjeli lepkék alkotják. Annak érdekében, hogy megfelelő számú szálláshely és elegendő táplálkozóterület álljon rendelkezésre, a folyamatos erdőborítást biztosító, természetközeli erdőgazdálkodási módszerek alkalmazása, az idős (vagy nagyobb számú idős egyedet is tartalmazó vegyes korú) állományok folyamatos jelenlétének biztosítása, a természetes erdődinamikai folyamatok tényerésének elősegítése javasolt elsősorban a honos fafajú keményfás erdőkben. A természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás és az egyéb nagyterületű véghasználatok, rövid időn belül kivitelezett fokozatos felújítóvágások rontják a faj állományainak túlélési esélyeit. Az idős keményfás állományok közti, szintén idős erdők alkotta ökológiai folyosók hosszútávú megtartása és kialakítása kedvezően hat a faj állományának stabilitására. Az idegenhonos fajok és a monokultúra jellegű ültetvények kiterjedésének csökkentése, a termőhelynek megfelelő őshonos fafajokból álló természetes elegyarányú erdők kialakítása elősegíti a faj fennmaradását a területen. Mesterségesen kialakított denevér-szálláshelyekkel (denevér-odúk kihelyezésével) bővíteni lehet a szálláshely kínálatot. Az erdőlakó denevérek szempontjából kiemelten fontos erdőrészletekben (idős keményfás állományok) az esetleges fakitermelések augusztus 15. és október 31. közötti elvégzésével elkerülhető a kölykezőkolóniák, illetve a telelőcsoportok elpusztulása. Kiemelten fontos az álló holtfák meghagyása, illetve az odvas, böhöncös, kéregvált idős faegyedek kijelölése és megőrzése. A kártevők elleni vegyszeres védekezés csökkenti a faj táplálékbázisát és indirekt mérgezést okozhat, ezért lehetőség szerint kerülendő, illetve szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását javasolt előnyben részesíteni.

- **eurázsiai hód (*Castor fiber*)**

A hódok ma már a teljes területen jelen vannak szinte minden vízparton, az emberi zavarást is jól tűrik. Amennyiben a vízpart közvetlen közelében gazdasági hasznosítású erdők (vagy szántók) állnak, gazdasági kárt okozhatnak. Javasolt a vízparti növényzetet legalább 20–30 méter szélességben hasznosítás nélkül, érintetlenül meghagyni, ezzel a kártétel minimálisra csökkenthető. A hódgátak a környező vizes élőhelyek fennmaradása szempontjából is hasznosak, ezért háborítatlanságuk biztosítása javasolt, elbontásuk csak abban az esetben engedélyezhető, ha fennmaradásuk közvetlen, jelentős kárt okoz.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A jövőbeni kutatások célja a területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásának követése. A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasoljuk a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 10-15 évente. Ehhez kapcsolódhat az inváziós fajok állományváltozásának vizsgálata. Javasolt a jelölő élőhelyek állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni. A jelölő állatfajok állományainak vizsgálatát javasolt az Európai Unió felé fennálló jelentéstételi kötelezettséghez igazodva 6 évente elvégezni. A jelenlét-hiány adatok felvétele mellett a potenciális élőhelyek alkalmasságának monitorozása és a veszélyeztető tényezők vizsgálata javasolható.

3.2.5. Mellékletek

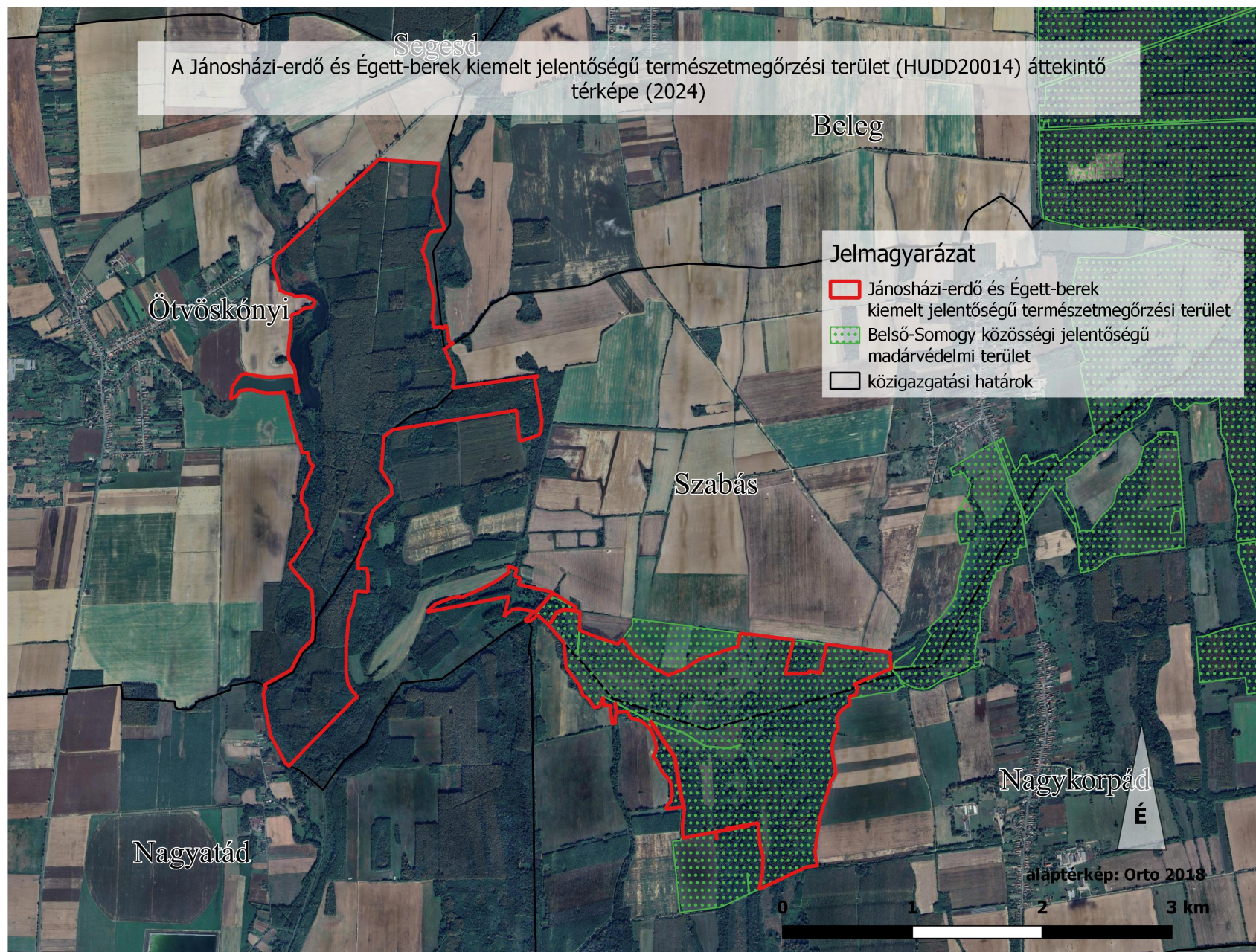
a) Térképek

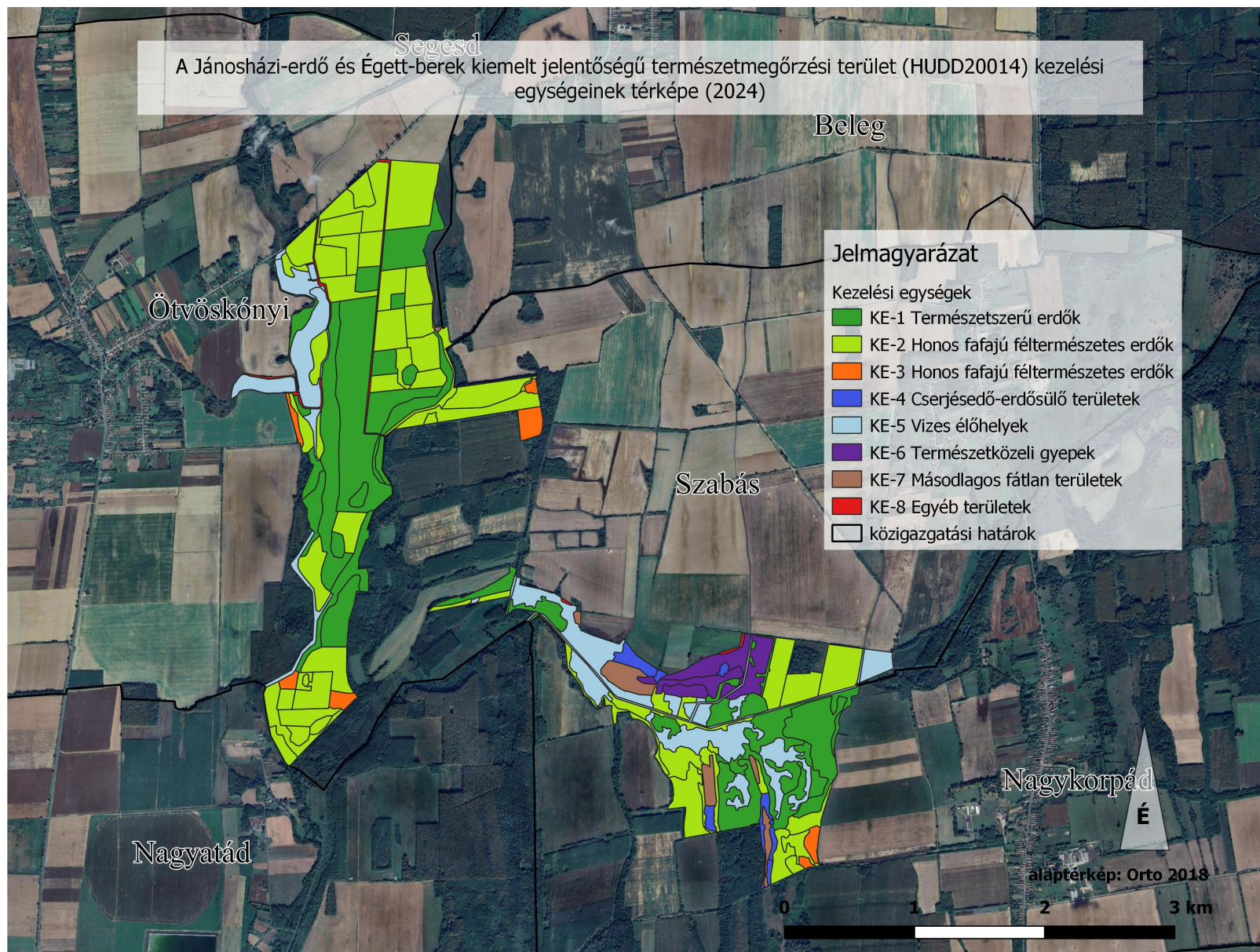
1. térkép: A Jánosházi-erdő és Égett-berek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20014) kiemelt jelentőségű természeti terület áttekintő térképe
2. térkép: A Jánosházi-erdő és Égett-berek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20014) kezelési egységeinek térképe
3. térkép: A Jánosházi-erdő és Égett-berek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20014) Natura 2000 élőhelyeinek térképe

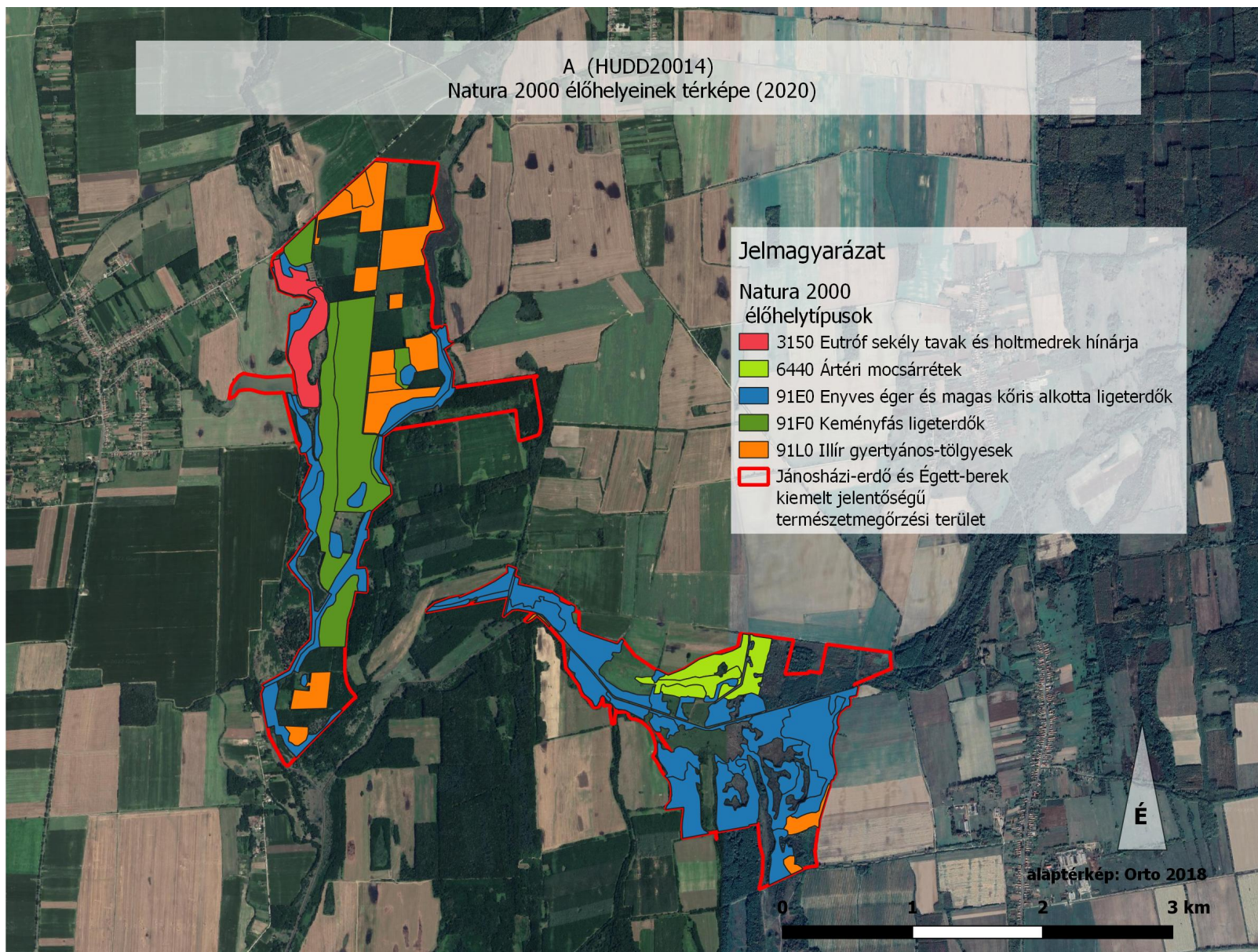
b) Táblázat

A Jánosházi-erdő és Égett-berek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20014) egyes kezelési egységeihez tartozó földrészletek és erdőrészletek táblázata

(A táblázat térinformatikai leválogatással készült, adatai tájékoztató jellegűek. Mivel a kezelési egységek nem igazodnak földrészlet- vagy erdőrészlet határhoz, ezért egy részlet több kezelési egységhez is tartozhat, illetve minimális átfedés esetén is megjelenítésre kerül az adott kezelési egységnél.)

A Jánosházi-erdő és Égett-berek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20014) egyes kezelési egységeihez tartozó földrészletek és erdőrészletek táblázata

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészletek
KE-1		214,052	Nagykorpád, 0283/, 0284/c, 0289/c, 0292/b, 0292/f, 0294/, 0295/a, 0295/b, 0295/c, 0296/, 0297/, 0298/a, 0298/b, 0298/c, 0298/d, 0298/f, 0298/g, 0298/h, 0299/, 0300/, 0301/, 0302/d, 0304/, 0305/, 0306/, 0307/a, 0307/b, 0307/c, 0308/, 0309/a, 0309/b, 0309/c, 0309/d, 0309/g, 0310/, 0311/a, 0311/b, 0312/, 0313/, 0314/a, 0314/b, 0315/, 0316/, 0317/, 0318/, Ötvöskónyi, 022/1a, 022/1g, 022/1h, 022/2, 0236/2, 0236/3, 0236/4, 0239/, 024/, 025/1, 026/, 027/, 028/1, Szabás, 0109/, 0113/, 0115/, 0116/, 0117/, 0118/, 0119/a, 0125/a, 0125/c, 0126/, 0127/a, 0127/b, 0129/, 0130/, 0133/1, 0133/2, 0134/, 0214/, 0221/c	Nagykorpád, 10A, 14J, 15C, 15CE, 15E, 15G, 15I, 15K, 15O, 15P, 15S, 15TN 1, 15TN 3, 15TN 4, Ötvöskónyi, 15A, 15B, 15CE, 15F, 15H, 1J, 1K, 1L, 1M, 1N, 1NY 2, 1NY 3, 1O, 1P, 1ÚT, 2B, 2C, 2D, 2L, 2M, 2N, 2NY 1, 2ÚT, 3A, 3B, 3C, 3D, 3E, 3F, 3G, 3H, 3I, 3J, 3K, 3L, 3M, 3NY 1, 3NY 2, 3NY 3, 3TN, 4B, 4C, 4D, 4E, 4F, 4G, 4H, 4I, 4J, 4NY, 4ÚT, 5B, 5C, 5D, 5E, 5F, 5G, 5H, 5I, 5J, 5K, 5NY 1, 5NY 2, 5NY 3, 5TN 1, 5ÚT, Szabás, 1F, 1I, 1J, 1K, 1L, 1M, 1N, 1NY 2, 2L, 2NY, 4E, 4G, 4J, 9A, 9B, 9Q, 9S, 9TN 1, 9U
KE-2		246,393	Beleg, 0103/, 0107/2, Nagykorpád, 0282/a, 0283/, 0284/a, 0284/b, 0284/c, 0289/a, 0289/b, 0289/c, 0291/, 0292/a, 0292/b, 0292/c, 0292/d, 0292/f, 0292/g, 0292/h, 0292/j, 0292/k, 0292/l, 0293/, 0294/, 0295/a, 0296/, 0298/a, 0298/g, 0298/h, 0299/, 0301/, 0302/d, 0302/f, 0304/, 0305/, 0306/, 0307/a, 0309/c, 0309/d, 0309/f, 0309/g, 0314/b, 0316/, Ötvöskónyi, 011/a, 020/, 021/, 022/1a, 022/1b, 022/1c, 022/1f, 023/, 0236/2, 0236/3, 0236/4, 0238/, 0239/, 024/, 025/1, 025/2, 026/, 027/, 028/1, 028/2, 028/3, Szabás, 0109/, 0111/, 0112/, 0113/, 0117/, 0118/, 0119/a, 0119/b, 0120/b, 0120/c, 0121/1, 0199/, 0200/, 0214/, 0218/, 0221/c	Nagykorpád, 14G, 14L, 14M, 14N, 14O, 15A, 15B, 15C, 15E, 15F, 15H, 15J, 15L, 15Q, 15R, 15TN 4, Ötvöskónyi, 15A, 15C, 15G, 1A, 1B, 1C, 1E, 1G, 1H, 1J, 1K, 1L, 1M, 1N, 1NY 1, 1NY 2, 1NY 3, 1O, 1ÚT, 2A, 2B, 2F, 2G, 2H, 2K, 2L, 2M, 2N, 2NY 1, 2NY 2, 2NY 3, 2ÚT, 3A, 3B, 3C, 3D, 3E, 3F, 3G, 3I, 3J, 3K, 3NY 1, 3NY 3, 3TN, 4A, 4H, 4I, 4J, 4NY, 4TN, 5C, 5E, 5F, 5G, 5I, 5J, 5K, 5NY 2, 5NY 3, 5TN 2, 5ÚT, Szabás, 1L, 1M, 1N, 1NY 2, 1O, 2A, 2B, 2C, 2D, 2E, 2F, 2G, 2H, 2I, 2J, 2K, 2L, 2M, 2NY, 3A, 3B, 3C, 3R, 3T, 4D, 4J, 4K, 4L, 4M, 5B, 5C, 5TN, 9Q
KE-3		12,888	Nagykorpád, 0309/c, 0309/f, 0309/g, Ötvöskónyi, 028/1, 028/2, 028/3, Szabás, 0199/, 0200/, 0214/	Nagykorpád, 15A, 15C, 15H, 15L, Ötvöskónyi, 15A, 15C, Szabás, 1M, 2A, 2B, 2C, 2F, 2G, 2NY, 3C, 5B, 5C
KE-4		9,627	Nagykorpád, 0291/, 0292/b, 0292/c, 0292/k, 0292/l, 0298/d, 0298/g, 0298/h, 0299/, 0302/d, 0302/f, Ötvöskónyi, 022/1g, Szabás, 0119/a, 0120/b, 0120/c, 0121/1	Nagykorpád 15I, 15J, 15O, 14M, 14O, 15P, 15S, 15TN 3, 15TN 4

KE-5		94,112	Nagykorpád, 0282/a, 0283/, 0284/a, 0284/b, 0284/c, 0289/b, 0289/c, 0292/b, 0292/f, 0292/h, 0295/a, 0295/b, 0295/c, 0296/, 0298/a, 0298/b, 0298/c, 0298/g, 0298/h, 0304/, 0305/, 0306/, 0308/, 0309/b, 0309/c, 0310/, 0311/a, 0311/b, 0313/, 0314/a, Ötvöskónyi, 011/a, 011/b, 020/, 022/1a, 022/1c, 022/1d, 022/1f, 022/1g, 022/1h, 022/2, 023/, 0236/2, 0236/4, 0239/, 024/, 025/1, 025/2, 026/, 027/, 028/1, Szabás, 0107/, 0109/, 0110/, 0111/, 0112/, 0113/, 0116/, 0117/, 0118/, 0119/a, 0119/b, 0120/b, 0120/c, 0121/1, 0121/2, 0122/, 0123/b, 0124/, 0125/a, 0125/b, 0125/c, 0126/, 0127/a, 0127/b, 0129/, 0133/1, 0133/2, 0134/, 0136/b, 0136/c, 0214/, 0218/, 0221/c, 0116/, 0118/, 0119/a, 0120/b, 0121/1	Ötvöskónyi, 15A, 15B, 15C, 15CE, 15D, 15E, 15G, 15H, 4A, 4B, 4E, 4I, 4J, 4NY, 4TN, 5E, 5F, 5K, 5TN 2, 5ÚT, Szabás, 1I, 1M, 1NY 2, 2A, 2B, 2NY, 4E, 4G, 4I, 4J, 4K, 4M, 9Q, 9U
KE-6		23,621	Szabás 0118/, 0119/a, 0116/, 0120/b, 0121/1	
KE-7		13,405	Nagykorpád, 0292/b, 0292/j, 0292/k, 0292/l, 0293/, 0298/a, 0298/b, 0298/d, 0298/f, 0298/g, 0298/h, 0299/, 0302/d, Ötvöskónyi, 0236/3, 0236/4, 0238/, Szabás, 0119/a, 0120/b, 0120/c, 0121/1, 0124/, 0125/a, 0125/b	Nagykorpád, 15O, Ötvöskónyi, 1NY 2, 1O, 1P, 2D, 3J, 3NY 1, 3TN, 15A, 15C, 15G, 1A, 1K, 1N, 1NY 2, 1P, 1ÚT, 2D, 2F, 2G, 2K, 2L, 2M, 2NY 1, 2NY 2, 2NY 3, 2ÚT, 3A, 3B, 3E, 3H, 3I, 3NY 1, 3NY 2, 3NY 3, 4A, 4TN, 4ÚT
KE-8		5,973	Ötvöskónyi, 011/a, 011/b, 021/, 022/1a, 022/1c, 022/1d, 022/1f, 022/1g, 022/1h, 023/, 0236/3, 0236/4, 0239/, 024/, 026/, 027/, 028/1, Szabás, 0119/a, 0134/, 0136/b, 0136/c	Szabás 4G

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület 100%-ban része a Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületének. A terület jelentős része (81%-a, 504,77 ha) állami tulajdonú, központi költségvetési szervek kezelésében van. A fennmaradó területek jelentős része (13,66%, 84,59 ha) magántulajdonban van. A tervezési területen 3,81%-án (23,63 ha) részvénytársaságok gazdálkodnak és mindössze 1% van a területi önkormányzatok kezelésében. Az állami területek magas aránya miatt a természetvédelmi célú kezelés megvalósítása kivitelezhető, amennyiben mutatkozik politikai akarat a természetvédelmi prioritások azonosítására és ágazatokon átívelő érvényesítésére.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, a 2014-2023 közötti időszak tekintetében a Vidékfejlesztési Program, a 2024-2027 közötti időszak kapcsán pedig Magyarország Közös Agrárpolitikai (KAP) Stratégiai Terve alapján. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek voltak. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus 2023-tól indult el, és 2027-ig tart.

A 2014-2020-as időszakhoz képest változás, hogy a következő években már nem a Vidékfejlesztési Program (VP) határozza meg a vidékfejlesztési támogatási szabályokat, hanem a KAP Stratégiai Terv, melyet 2022. november 7-én hagyott jóvá az Európai Bizottság. Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy 2023 és 2025 között a VP és a KAP Stratégiai Terv párhuzamosan működik egymás mellett.

- A Vidékfejlesztési Program pályázati felhívásai a <https://www.palyazat.gov.hu/> oldalon megismerhetők.
- A 2023-2027-es támogatási ciklust meghatározó KAP Stratégiai Terv a következő linken érhető el: <https://kap.mnvh.eu/downloads>

Vidékfejlesztési Program (VP):

A VP keretében számos olyan intézkedés elérhető vagy elérhető volt, amelyekben a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

- Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében voltak elérhetők. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú (BIS), agro-ökológiai alapprogram keretében meghirdetett támogatásokra is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

A VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések elnevezésű felhívás 2016. február 9-én jelent meg. A kompenzációs támogatás minden évben évente került odaítélésre, vissza nem térítendő támogatás formájában.

A Vidékfejlesztési Program keretében utoljára 2023-ban volt igényelhető kompenzációs támogatás a Natura 2000 területeket érintően, a pályázati felhívások lezárultak, 2024-től a KAP Stratégiai Terv alapján kerülnek meghirdetésre új kiírások, alapvetően azonos céllal és tartalommal, de néhány új elemmel.

- Már 2004 óta fontos alappillére a vidékfejlesztési támogatásoknak a környezetkímélő gazdálkodási formák támogatása, amelyek közül az „Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG)” és az „Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO)” intézkedéseket külön is szükséges kiemelni.

A Vidékfejlesztési Program alapján 2015-ben és 2016-ban meghirdetett AKG és ÖKO intézkedések folytatásaként, 2021 szeptemberében új AKG és ÖKO felhívások kerültek meghirdetésre, amelyek – előírásaikon keresztül - jelentősen hozzájárulnak a környezetileg is fenntartható gazdálkodás előremozdításához. A támogatások fő célkitűzése – egyebek mellett – a környezettudatos gazdálkodás és a fenntartható mezőgazdasági gyakorlat ösztönzése, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés kiküszöbölése, a vízbázisok védelme, a mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek és a biológiai sokféleség megóvása.

Az AKG felhívás kapcsán kiemelendő, hogy az előző időszak (2016-2021) AKG programjaihoz képest közel kétszeresére emelkedett a támogatott terület nagysága, valamint 25%-kal növekedett az intézkedésben támogatott gazdálkodók száma. Az Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG) keretében horizontálisan elérhető tematikus előíráscsoportjainak célkitűzése, hogy támogatást nyújtsanak a különféle földhasználati ágakban a környezetbarát termelési, gazdálkodási eljárásoknak, rendszereknek, elősegítve ezzel a magyar agrárgazdaság új, hosszú távon is fenntartható és versenyképes fejlődési modelljének kialakulását. A tematikus előíráscsoportok másik fő típusát adó zonális vagy térségi programok az adott térség környezet- és természetvédelmi szempontú mezőgazdasági földhasználatát segítették elő, hozzájárulva az egyes térségek adottságaikhoz illeszkedő gazdálkodási formák elterjedéséhez, a tájgazdálkodás kialakulásához, a terület környezeti, természeti értékeinek megőrzéséhez és fejlesztéséhez. E programok célterületei közé olyan térségek tartozhattak, amelyek elsősorban természetvédelmi, fajvédelmi, vagy élőhelyvédelmi, illetve talajvédelmi és/vagy vízvédelmi szempontok miatt valamilyen speciális hasznosítást igényeltek. A térségenként kidolgozott földhasznosítási formák, gazdálkodási módszerek alkalmazását támogatták a tematikus előíráscsoportok. Fontos kiemelni, hogy az AKG-s gyepterületek közel 90%-a Natura 2000 támogatásban is részesült.

Az ÖKO felhívás kapcsán is elmondható, hogy – a korábbi időszakhoz képest – jelentősen növekedett a támogatottak száma és a támogatásba bevont területek nagysága, ennek a támogatási intézkedésnek jelentős szerepe van a magyarországi ökológiai gazdálkodás fenntartásában.

KAP Stratégiai Terv (KAP ST):

Az új programozási időszak támogatási keretrendszerét meghatározó KAP ST erőteljesen támogatja a környezeti és klímaszempontról előnyös beavatkozásokat. Ezen célkitűzéshez – egyebek mellett – hozzájárul az is, hogy a VP-ben elindított intézkedések befejezése után 2025-től új, 5 éves AKG és ÖKO program kezdődik a KAP ST alapján. A mezőgazdasági termelést a megváltozott környezeti feltételekhez kell igazítani, ehhez a környezet- és klímadatos mezőgazdaság fejlesztésének folyamatában még több hangsúlyt kell fektetni az önkéntes és ösztönző jellegű programokra a kötelező és korlátozó szabályok helyett.

- A KAP ST alapján meghirdetésre kerülő támogatási lehetőségekkel folyamatosan ismerkedhetnek meg 2024-től a gazdálkodók, melyeket a következő linken érhetnek el:

<https://kap.mnvh.eu/downloads>

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Mivel az agrártámogatási rendszer a közelmúltban jelentős módosításokon esett át, eredményességéről, illetve hatékonyságáról még nincs kellő tapasztalat. Természetvédelmi szempontból mindenképpen előnyös és kívánatos az alábbi célok/tevékenységek támogatása (akár az állami tulajdonú területek vagyongazdálkodási számára is elérhető módon):

- Mozaikos élőhelyszerkezet kialakításának és fenntartásának támogatása természetközeli élőhelyfoltok kialakításával és fenntartásával, elsősorban a termelés szempontjából nagyobb kockázatú területek (pl. mély fekvésű, vizes területek és száraz hátak) termelésből való kivonásának kompenzációjával.
- Jó állapotú (nem, vagy csak kis mértékben cserjésedett, inváziós fajokkal számottevően nem fertőzött) gyepek feltörésével járó tevékenység semmilyen formában ne élvezhessen támogatást.
- Természetközeli állapotú vizes élőhelyeken (különösen a lápterületeken) a gazdasági tevékenység mellőzésének kompenzációja.
- Min. 5 méter széles pufferterületek, természetes vagy természetközeli vegetációjú mezsgyék kialakításának és fenntartásának támogatása álló- és folyóvizek partján.
- A környezeti hatások maximalizálása érdekében megfontolandó egy-egy terület hosszabb távú (az öt éves támogatási cikluson túlmutató) támogatásának kivitelezése a beavatkozás keretein belül. Ez vagy a támogatási szerződések időtartamának meghosszabbításával, vagy a kiválasztási szempontrendszerben a korábban támogatott területek előnyben részesítésével megvalósítható.
- Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések:
 - Erdőterületek esetében a Natura 2000 és biodiverzitás szempontokat magasabb szinten szükséges érvényesíteni, tekintettel a Bizottság fenntartható erdőgazdálkodásra és erdősítésre vonatkozó javaslataira (multifunkcionalitás és erdei ökoszisztémák helyreállítása).
 - A természetvédelmi indokok, valamint a Natura 2000 területek földhasználati szabályozásában döntést hozó 28/2017. (X. 25.) számú Alkotmánybírósági határozat alátámasztja, hogy a kedvező természeti állapot megőrzéséhez alapvető normák meghatározása – és ennek megfelelő kompenzációs rendszer bevezetése - valamennyi művelési ág tekintetében indokolt. Ennek megfelelően a beavatkozás kibővítése javasolt, minimálisan a mezőgazdasági biodiverzitás szempontjából leginkább érintett szántóföldi művelési ágra vonatkozó Natura 2000 kompenzációs kifizetés bevezetésével.
 - A KAP Stratégiai Terv rendelet 72. cikke lehetőséget biztosít a tagállamok számára „a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (Víz Keretirányelv, VKI)” szerinti területeken a szabályozás betartásából adódó többletköltségek és elmaradó bevételek ellentételezésére. Annak ellenére, hogy ez a lehetőség immár a harmadik agrártámogatási költségvetési periódusban teszi lehetővé a tagállamok számára a felszíni és felszín alatti vizek jó ökológiai állapotban történő megőrzését biztosító Vízgyűjtő Gazdálkodási Tervek előírásainak betartását és ellentételezését, ez a KAP Stratégiai Terv keretében sem került bevezetésre. Tekintettel a felszíni és felszín alatti vizek mezőgazdasági eredetű terheléseire, a VKI kompenzációs kifizetések lehetőségének megteremtését indokoltnak tartjuk.

3.3.2. Pályázatok

A Jánosházi-erdő és Égett-berek területén folyamatban lévő, vagy a közeljövőben tervezett pályázatról nincs információnk. Elsősorban a Vidékfejlesztési Program, a Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program, valamint a LIFE program keretében van lehetőség pályázat benyújtására.